

GELİMLER MSEL SORUN ALANLARI ÖLÇE : GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI¹⁻²

DEVELOPMENTAL PROBLEM AREAS SCALE: STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

M.Siyabend KAYA³, Taşkın YILDIRIM⁴, Abdullah ATIL⁵

Ba vuru Tarihi: 23.03.2017 Kabul Edilme Tarihi: 10.11.2017 DOI: 10.21764/maeuefd.300080	
Özet: Bu çalışmada, lise öğrencilerinin yaşadıkları gelişimsel sorunlar, belirleyebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır; ikinci aşamada ise geliştirilen <i>Gelişimsel Sorun Alanları Ölçeği</i> kullanılarak, lise öğrencilerinin yaşadıkları gelişimsel sorunlar bazı demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmaya 1136 lise öğrencisi dâhil edilmiştir. Ölçme yap, geçerliliğinin saptanması, anlaşılabilirlik, ve doğruluk, faktör analizleri kullanılarak, t.r. AFA sonrasında 27 madde ve 7 alt boyut oluşturulmuştur. Ölçme yapı, toplam varyans oran, %70.4 ve toplam öz değeri %19'dur. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri .57 ile .88 arasında değişmektedir. DFA sonrasında elde edilen yapı, n.n. χ^2/sd oran, CFI, GFI, RMR / SRMR, RMSEA uyum indeksleri değerlendirildikten sonra de erlerin model uyumu için yeterli seviyede oldukları, saptanmıştır. Ölçme yapı, alt boyutları, n.n. güvenilirlik katsayıları, belirlemek için hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları, .70 ile .86 arasında değişmektedir. Sonuç olarak, <i>Gelişimsel Sorun Alanları Ölçeği</i> için lise öğrencilerinin yaşadıkları gelişimsel sorunları, saptanması, kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oldu u ortaya konmuş ve ilk aşama tamamlanmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ise lise öğrencilerinin yaşadıkları; öfke, duyguları, snav kaygısı, ve akademik başarı, zihinsel sorunları, n.n. ilk sınıflarda yer aldıkları, ve kadınlar, gelişimsel sorunları, erkeklere oranla daha fazla yaşadıkları, sonucuna ulaşılmıştır.	Abstract: This study was conducted as two sessions. In the first session the aim was to develop a reliable and valid measurement scale that determines high school students' experienced developmental problems. In the second session, using <i>Developmental Problem Areas Scale (DPAS)</i> , it was aimed to investigate the developmental problems that high school students experience in terms of some demographic variables. 1136 high school students were included in the study. Exploratory and confirmatory factor analysis were used in order to determine the scale's construct validity. After the Exploratory factor analysis, 27 items and 7 subdimensions generated. Total variance rate and total eigenvalue that the scale explains are %70.4 and %19 respectively. Factor loadings of items in the scale vary between .57 and .88. Construction χ^2/sd rate that was obtained using factor analysis was determined to be sufficient for modal conformity, after evaluating CFI, GFI, RMR/SRMR, RMSEA fit indices. Cronbach's Alpha coefficients that were used to determine scale's subdimensions' reliability, coefficients vary between .70 and .86. As a result, <i>DPAS</i> was assessed to be a valid and reliable measurement scale to determine high school students' developmental problems. Therefore the first session was completed. In the second session, anger expression, test anxiety and academic unsuccess problems were found to be in the first place, and women experienced developmental problems more than men (Extended English abstract is at the end of the this document).
Anahtar Sözcükler: <i>Gelişimsel sorunlar, Lise, lise öğrencileri, Ölçek geliştirme</i>	Keywords: <i>Developmental problems, High school, High school students, Scale development</i>

¹ Tübitak 1001-114K170 nolu proje tarafından desteklenmiştir.

² Bu çalışma, 31 Mayıs - 6 Haziran 2016 tarihleri arasında Muğla'da gerçekleştirilen 3. Uluslararası, Avrasya E İtim Araştırmaları, Kongresinde (EJER) sunulmuştur.

³ Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Gelişimsel Psikolojisi ABD, Türkiye, mehmetsiyabendkaya@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9614-249X

⁴ İnönü Üniversitesi, E İtim Fakültesi, E İtim Bilimleri Bölümü, PDR ABD, Türkiye, taskin.yildirim@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6592-7865

⁵ İnönü Üniversitesi, E İtim Fakültesi, E İtim Bilimleri Bölümü, PDR ABD, Türkiye, abdullah.atli@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7504-484X

Giri

Bilindi i gibi ergenlik dönemi bireyin, toplumu ve toplumsal kurumlar, ilk olarak fark etti i (im ek, 2013), çe itli rol de i imlerinin beklendi i (Uluda l,, 2017), özgürlük ile s,n,r lanma ikileminin fark edildi i (Jeamet, 2012) zorlu bir süreçtir. Ergen bir yandan de i en bedenine uyum sa lamaya çal ,ırken (Gander ve Gandiner, 2007) öte yandan bir kimlik bulmaya çal ,arak (Geçtan, 2012) yeti kinler dünyas,na ad,m atmaya çal ,ır. Arkada larla olan yak,nla ma iste i, aile ile olan yak,nl,ktan çok daha fazlad,r (Adams, 1995). Ergenin kendiyile ve di erleriyle ya ad , çat, malar,n yo unlu u, özellikle ergenin otoritenin yönlendirmelerine kar , durmas,, kurallar, sorgulamas,, h,zl, ve a ,rt,c, duygusal-davran, sal de i imler göstermesi, gelecekle ilgili endi eler ve gelece i yap,land,racak s,navlar konusunda obsesyonlar vb. lise y,llar,na kar ,l,k gelmektedir (nanç, Bilgin ve At,c,, 2008). Tüm bunlar dikkate al,nd, ,nda, ergenlerin hem ya lar, hem de e itim dönemleri nedeniyle gelece e yönelik kararlar almak zorunda kald,klar, görülmektedir (Kulaks,zo lu, 2014). Ya am de i ikli i ya da de i im krizleri olarak da adland,r,lan bu geli imsel sorunlar ya da geli imsel krizler birey taraf,ndan olumlu olarak ya anan durumlard,r (Sonneck ve di ., 2000).

Geli imsel sorunlar bireyin ya am, boyunca kar ,la t, ; evlenme, gebelik, çocuk sahibi olma, evden ayr,lma, emekli olma gibi beklenen ya am olaylar,n, ifade eder (Sözer, 1992). Szmuzkler (1987) ise Baldwin'ın geli imsel sorunu, geçmi te çözümlenmeyen derin ve bast,r,lm, olan bir konudaki mücadeleyi yans,tan, ki ileraras, ili kiler ile ili kili olan sorunlardan kaynaklanan bir kriz olarak tan,mlad, ,n, ifade eder. Geli imsel sorunlar, duygusal olgunla ma için yap,lan giri imleri de içine al,r (Kaya, 2015). Literatürde geli imsel ya am krizleri büyüme ve geli meye ili kin normal bir süreç olarak ifade edilmektedir (Haran, 2004). Bu do rultuda geli imsel sorunlar denildi inde psikopatolojik sorunlar,n ele al,nd, , bir süreç akla gelmemelidir. Geli imsel ya am sorunlar,n,n ortak noktas, ya an,lan sorunlar,n olgunla ma sürecinde ortaya ç,kmas,d,r. Bu ba lamda de erler karma as,, cinsel kimlik, ba ,ml,l,k, otorite ile ili kilerden kaynaklanan sorunlar ergenlik döneminde ya anan geli imsel sorunlar olarak ifade edilmektedir (Szmukler, 1987). Bu çal ,mada da Szmuzkler (1987), Sözer (1992), Haran (2004) ile Sonneck ve arkadaş lar,n,n (2000) tan,mlad, , ya am olaylar,, geli imsel sorun olarak adland,r,lm, t,r.

Literatür incelendi inde ergenlerin ya ad,klar, geli imsel sorunlara de inildi i, örne in, anne-baba ileti im sorunu (nanç, Bilgin ve At,c,, 2008; Kalyencio lu ve Kutlu, 2010; Kaya ve Y,ld,r,m, 2017), akranlar ile ilgili sorunlar (Derlan ve Umaña-Taylor, 2015; Kulaks,zo lu, 2014), kar , cins ve romantik ili kiler ile ilgili sorunlar (Kalkan ve Özbek, 2011; Küçükarslan ve Gizir, 2013), depresif duygulan,m la ilgili sorunlar (Anderson, Dimidjian ve Miller, 2012) akademik ba ar, (Bilge, Tuzgöl Dost ve Çetin, 2014; Nartgün ve Çak,r, 2014), kendilik alg,s, ile ilgili sorunlar

(Parman, 2013), gelecek tasar,m, (Mello, Anton-Stang, Monaghan, Roberts ve Worrell 2012; Sulimani-Aidan, 2015; Vignoli, 2015), s,nav kayg,s, (Alotaibi, 2015; Dan, Bar Ilan ve Kurman, 2014; Ringeisen ve Raufelder, 2015) ve ö renci-ö retmen ili kisi (im ek, 2011; Tanhan ve entürk, 2011) görölmektedir. Ancak bu sorunlar,n bir bütün olarak ele al,n,p derinlemesine incelendi i çal, malar,n yok denecek kadar az oldu u görölmü tür. Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel ve travmatik sorunlar,n neler oldu una ili kin yap,lan geni ölçekli bir çal, mada (Kaya, 2015), ergenlerin ya ad,klar, geli imsel sorunlar genel olarak; *e itsel ve mesleki sorunlar, aile ile ya anan sorunlar, akranlar ile ya anan sorunlar ve ki isel sorunlar* ekinde boyutland,r,lm, ve her bir boyuta ili kin alt boyutlar olu turularak ergenlerin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n ayr,nt,l, bir profili olu turulmu tur. Ancak ö rencilerin ya ad,klar, sorunlara bütüncül bir aç,dan yakla an ve bu sorunlar,n neler oldu unu ortaya koyan çal, malar,n ve özellikle de ölçme araçlar,n,n s,n,r,l, düzeyde oldu u ifade edilebilir. Benzer ekinde bu sorunlar,n hangi de i kenlerden etkilendi ini yine bütüncül bir ekinde ortaya koyan bir çal, maya rastlanmam, t,r. Bu gerekçelerden yola ç,karak söz konusu ara t,rman,n amaçlar, öyledir:

- 1- Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n saptanmas,nda kullan,labilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme arac, geli tirmek,
- 2- Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n cinsiyet, yerle im yeri, alg,lanan anne-baba tutumu ve rehberlik servisine gidip gitmeme gibi de i kenler aç,s,ndan incelemek ve lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n düzeyini belirlemektir.

Yöntem

Ara t,rma iki a amal, oldu u için yöntem k,sm, iki a amal, olarak sunulmu tur. Birinci a ama ölçme arac,n,n geli tirilme sürecini; ikinci a ama ise geli tirilen ölçme arac,yla lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n baz, de i kenler aç,s,ndan incelenmesini içermektedir.

İlk a ama: Geli imsel Sorun Alanlar, Ölçe inin (GSAÖ) Geli tirilmesi

Örneklem.

Ara t,rma 2015 ó 2016 e itim ö retim y,l,nda Malatya ili Ye ilyurt Merkez ilçesi ile Bingöl Merkez ilçelerinde okuyan lise ö rencileri ile yap,lm, t,r. Ara t,rman,n ilk ad,m,nda, en s,k kullan,lan amaçsal örnekleme yöntemlerinden biri olan *maksimum çe itlilik örnekleme yöntemi* (Akturan, 2013) kullan,lm, t,r. Maksimum çe itlilik örnekleme yöntemi verilerin toplanmas,nda ve analizinde geni bir yelpaze sunan, çe itli durumlar,n belirlenip seçilmesini içeren bir örnekleme yöntemidir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Bu do rultuda ö rencilerin; cinsiyet, s,n,f düzeyi ve okul türü (Fen lisesi, Anadolu lisesi, Meslek lisesi) gibi farklı durumlar göz önüne

al,narak Aç,mly,c, Faktör Analizi (AFA) için 413 (erkek = 165, kad,n = 248) ve Do rulay,c, Faktör Analizi (DFA) için 468 (erkek = 307, kad,n = 161) ö renci olmak üzere 14-19 ya lar, aras,nda (M=15.77, SD=1.23) toplam 881 lise ö rencisinden veriler toplanm, t,r.

Geli imsel sorun alanlar, ölçe inin geli tirilmesi.

Kaya (2015) taraf,ndan haz,rlanan "Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel ve travmatik sorunlar: Velilerin, ö retmenlerin ve ö rencilerin gözünden" isimli yüksek lisans tez çal, mas,nda, ilk olarak ö rencilerin ya ad,klar, sorunlar,n neler oldu una belirlemeye yönelik yar,-yap,land,r,lm, görü me formlar, olu turulmu sonras,nda lise ö rencileri, veliler ve ö retmenler ile görü meler gerçeikle tirilmi tir. Görü melerin ard,ndan kat,l,mc,lar,n ifadeleri do rultusunda ö rencilerin ya ad,klar, geli imsel sorunlar, belirlemeye yönelik "Geli imsel Sorunlar Anketi" olu turulmu ; ancak geçerlik ve güvenirlik analizleri yap,lmam, t,r. Bu kapsamda Kaya (2015) taraf,ndan geli tirilen, 61 madde ve 14 alt boyuttan olu an "Geli imsel Sorunlar Anketi"nin geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yap,lmamas, alan yaz,na katkıda bulunaca , dü ünülmü tür. Bu ara t,rmada aç,mly,c, faktör analizine al,nan ve 61 maddeden olu an anketin deneme formu 413 ö renciye uygulanm, t,r. Ö rencilerin anketteki her bir maddeye kat,lma düzeylerinin belirlenmesinde $\alpha(0)$ Böyle bir sorunum yok ile (4) Bu sorunu her zaman ya ,yorum" ekinde be li likert tipi bir derecelendirme ölçe i kullan,lm, t,r. Aç,mly,c, Faktör Analizi sonras,nda kalan 27 maddelik form Do rulay,c, Faktör Analizi için 468 ö renciden olu an ba ka bir örneklem grubuna uygulanm, , son olarak veri analizinde SPSS 20.0 ve Amos 21 program, kullan,lm, t,r.

Verilerin analizi.

Ölçe in yap, geçerli inin ara t,r,lmamas, için ilk olarak Aç,mly,c, Faktör Analizi (AFA) yap,lm, , sonras,nda elde edilen yap,n,n geçerli olup olmad, ,n,n do rulanmas, amac,yla Do rulay,c, Faktör Analizi (DFA) ile s,nanm, t,r. Son olarak ölçe in iç güvenirlik hesaplamas, için Cronbach Alpha testine bak,lm, t,r.

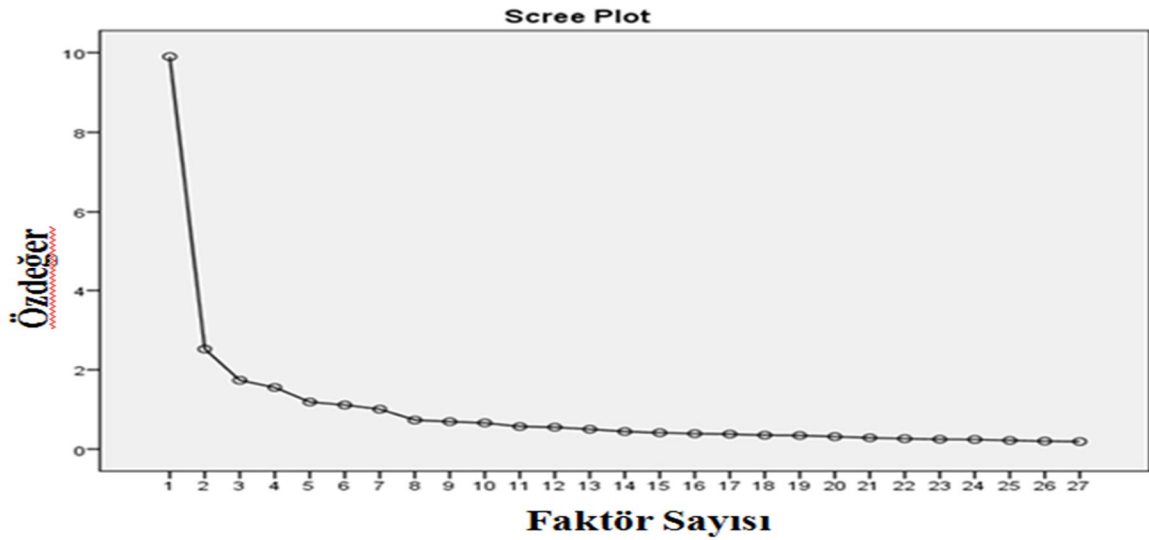
Ölçe in geçerli ine ili kin bulgular.

Verilerin faktör analizine uygun olup olmad, ,na bakmak için 413 ö renciden elde edilen veriler üzerinden ilk olarak Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ile Bartlett Küresellik Testi yap,lm, t,r. KMO, örneklemin faktör analizi için uygun olup olmad, ,n,n belirlenmesinde kullan,lmakta (Büyüköztürk, 2012) ve ald, , de erin yüksekli i, ölçme arac,ndaki her bir de i kenin di er de i kenler taraf,ndan ne kadar iyi bir ekinde yordandabilece ini ifade etmektedir. KMO'nun .80 ile .90 aras,nda olmas, iyi, .90 ve üzerinde olmas, ise mükemmel oldu unu göstermektedir (Field, 2009). Bu çal, mada da elde edilen KMO de erinin .94 oldu u belirlenmi tir. Bu do rultuda elde edilen KMO de erinin

mükemmel oldu u söylenebilir. Ayr,ca Barlett Küresellik Testinden elde edilen sonucun da $\chi^2=11886,376=p<0.01$ anlamlı oldu u görülmektedir. Sonuç olarak bu amaçta veri setinin aç,mılay,c, faktör analizi için uygun oldu una karar verilmi tir.

Aç,mılay,c, faktör analizine ili kin bulgular.

GSAÖ'nün faktör yap,s,n,n incelenmesinde ilk olarak Aç,mılay,c, Faktör Analizi (AFA) yap,lm, t,r. Maddelerin faktör yüklerinin minimum .30 olmas,na ve iki farklı faktörde yeterli yük de erine sahip olan maddelerde ise aradaki fark,n .10 ve üstü olmas,na dikkat edilmi tir (Büyüköztürk, 2012; Seğer, 2015; Tav anc,l, 2010). Bu kriterler do rultusunda faktör analizi sürecinde ölçekten 34 madde ç,kar,lm, ve 27 maddelik form elde edilmi tir. Ölçe in faktör yap,s,n, gösteren yamaç (scree plot) grafi i de Grafik 1'de gösterilmektedir.

Grafik 1. Gelişimsel sorun alanlar, ölçe i yamaç grafi i

Ayr,ca de i ken kümelerin tanımlanmas,nda ve yorumlanabilirli in artmas,nda faktör döndürme i lemi yap,lmaktadır. Döndürme i leminin ardından genellikle hangi maddelerin, hangi faktörler arasında daha fazla yüke sahip oldu una bakarak daha kolay yorum yap,labilmektedir. istatistiksel anlamda faktörlerin düşük korelasyona sahip olmas,, bir ba ka deyi le faktörlerin birbirlerinden ba ,ms,z olmas, durumunda Varimax dik döndürme yöntemi kullan,lmaktadır (DeVellis, 2014; Seğer, 2015). Bu çal,mada da faktörler arasındaki korelasyon de erlerinin düşük olmas,ndan dolayı, Varimax dik döndürme yöntemi kullan,lm, ve sonuçlar Tablo 1'de sunulmu tur.

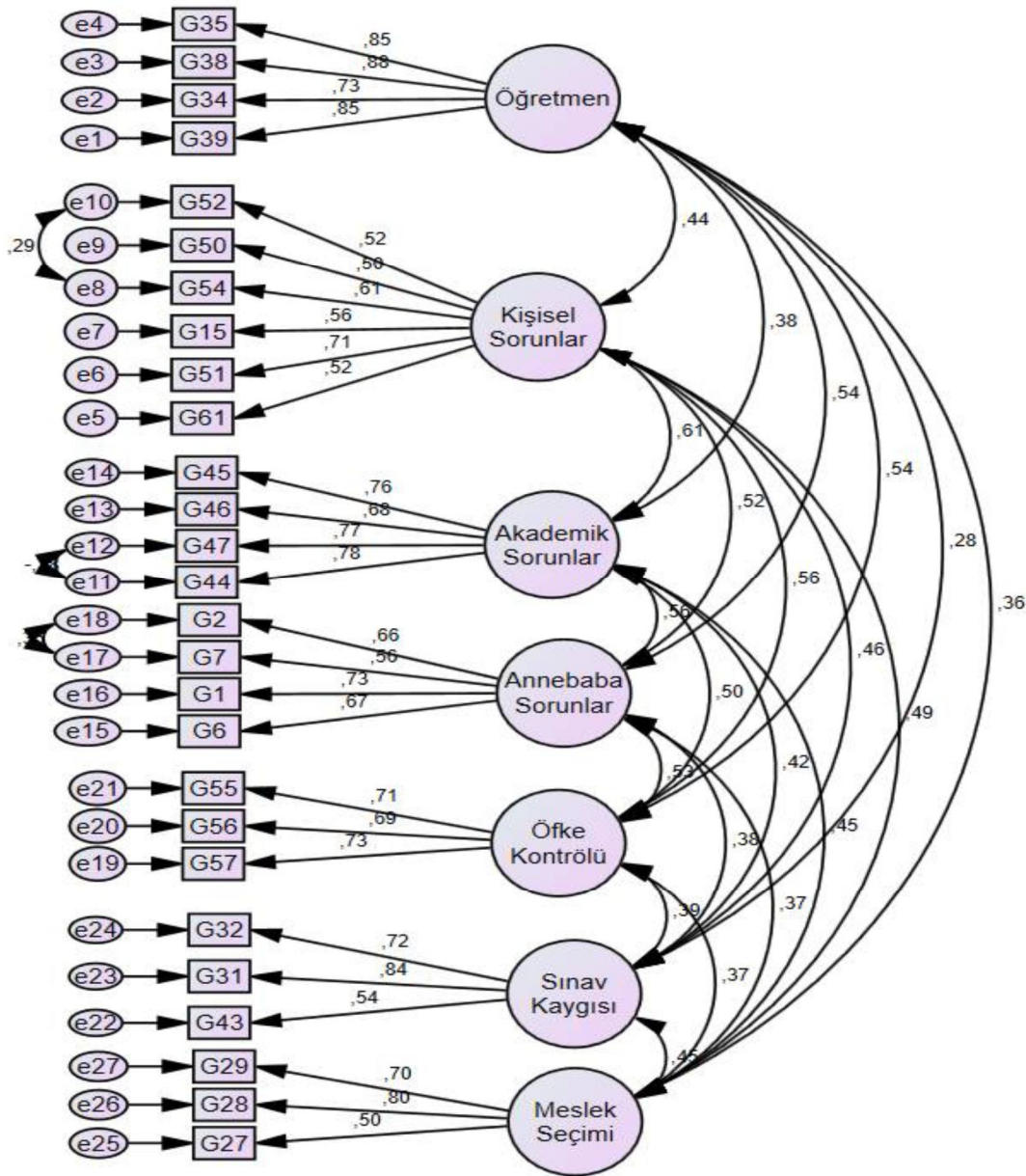
Tablo 1
GSAÖ Açık,mlay,c, Faktör Analizi Sonuçları.

Maddeler	Öğretmenlerle ilgili sorunlar	Kişisel Sorunlar	Akademik Başarı	Anne Baba ile ilgili sorunlar	Öfke Dönüşümü	Sınav Kaygısı	Meslek Seçimi	Faktör Ortak V.
Öğretmenlerin s,n,f içinde rencide edici bir dil kullanmaları,	.88							.83
Öğretmenlerin s,n,f içinde en ufak bir eyleme karşılık vermeleri,	.85							.81
Öğretmenlerin tutarsız davranışları sergilemeleri	.84							.76
Öğretmenlerin derslerdeki gergin tavırları,	.84							.80
Baskınlar,benimle dalga geçeceklerini düşünüyümlenden sessiz kalmay, tercih etme		.75						.66
Bu hayatta benim için gerçek bir dostun olmaması,		.66						.58
İnsanlarla rastgele karşılaşılmalarda bile kaygılanma		.65						.56
Güzel/yakışıklı, olmadık, dü ünme		.64						.56
İnsanlar,beni hiçbir zaman anlamamalar,		.62						.62
Canım, sıkıntıya bile artıkkazamama		.57						.46
Bir türlü ders çalışmaya bayılmamak			.81					.82
Nasıl ders çalışmam gerektiğini bilememek			.77					.76
Planladık şeyleri zamanında yapamamak			.66					.68
Ders çalışırken baskınlar dü ünüm için derse odaklanamamak			.64					.68
Anne/babam,ben okul başarılarında konusunda bana baskın yapmas,				.85				.81
Annemin/babam,ben sınav sonuçlarımda ele tirmeleri				.80				.76
Annemin/babam,beni baskınlarla kışlaması,				.77				.71
Annemin/babam,benim için yaptıkları, baskınlar,				.59				.56
Öfkelenince kontrolümü kaybetme					.77			.75
Yapmak istedik şeyler engellendiği zaman içimden birilerine vurmak isteme					.72			.73
İler yolunda gitmediği zaman gerginleşme					.67			.75
Önemli bir sınav esnasında kalbimin hızlı bir şekilde atması,						.83		.78
Sınavlardan önce daima huzursuz, gergin ve sıkıntılı olma						.78		.76
Derslere çalışılmı halde yüksek not alamamak						.64		.58
Gelecekte işimde/mesleğimden baskınlar korkusu							.79	.80
Gelecekte bir iş/meslek edinememe korkusu							.78	.81
İleride ne olmak/ne iş yapmak istedik iş konusunda kararsızlık							.64	.69
Özdeğer	9.9	2.52	1.74	1.55	1.19	1.11	1.01	
Varyans %	36.66	9.34	6.43	5.75	4.4	4.12	3.72	

Aç,mly,c, faktör analizi sonras,nda 27 madde ve 7 alt boyut (anne-baba ile ilgili sorunlar, meslek seçimi, s,nav kayg,s,, ö retmenler ile ilgili sorunlar, akademik ba ar,, ki isel sorunlar ve öfke) olu mu tur. Ölçe in aç,klad, , toplam varyans oran, %70'dir. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri .57 ile .88 aras,nda de i im göstermektedir.

Do rulay,c, faktör analizine ili kin bulgular.

GSAÖ'nün aç,mly,c, faktör analizi sonucunda 27 madde ve yedi alt boyuttan olu an ölççe in yap,s,, 468 ki iden olu an farklı bir lise grubundan al,nan verilerle do rulay,c, faktör analizine tabi tutulmu tur. Faktör analizi sonuçlar, Grafik 2'de verilmi tir.

Chi-Square=477.66, df=300, P-value=0.00000, RMSEA=0.036

Grafik 2. GSAÖ do rula,y,c, faktör analizi grafi i.

Grafik 2. ncelendi inde, 27 madde ve yedi alt boyuttan olu an GSAÖün uyum indekslerinin anlamlı oldu u görülmektedir ($\chi^2 = 477,663$, $sd=300$, $p=.00$, $\chi^2/sd = 1,592$). χ^2 de erinin 3ün alt,nda olmas, uyumun (mükemmel) oldu unu göstermektedir (Kline, 2011; Seçer, 2015; im ek, 2007). Uyum indeks de erleri ise RMSEA=.36, SRMR=.041, CFI=.96, IFI=.96, AGFI=.91, GFI=.93 olarak bulunmu tur. Verilen bu yap,sal modelin uyum düzeylerinin gayet iyi oldu u söylenebilir (Çokluk, ekercio lu ve Büyüköztürk, 2012; Seçer, 2015). Son olarak do rula,y,c, faktör analizinde 8 ile10, 11 ile 12, 17 ile 18. maddeleri aras,nda modifikasyon önerileri do rultusunda, bu i lem gerçekte tirilmi ve modelin modifikasyon i leminin ard,ndan iyi uyum verdi i saptanm, t,r.

Geli imsel sorun alanlar, ölçe inin güvenilirli ine ili kin bulgular.

GSAÖün güvenilirli inin belirlenmesi amac, ile Cronbach Alpha iç tutarlı,k katsay,s, hesaplanm, , tablo 2de verilmis tir. GSAÖ alt boyutlar,ndan elde edilen Cronbach Alpha güvenilirlik katsay,lar, .70 ile .86 aras,nda de imektedir. Ara tırma ölçeklerinde önerilen alpha de erleri; .60 ve alt, kabul edilemez, .60 ve .65 aral, , istenilen düzey de il, .65 ve .70 aral, , kabul edilebilir, .70 ve .80 aras, kayda de er, .80 ve .90 aral, , çok iyi ve .90 ve üstü ise mükemmel olarak kabul edilmektedir (DeVellis, 2014).

Tablo 1

GSAÖ ç Tutarlı,k Katsay,lar,.

Geli imsel Sorunlar	Cronbach Alpha
Anne Baba ile ilgili ya anan sorunlar	0.78
Meslek Seçimi	0.70
S,nav Kayg,s,	0.74
Ö retmenler ile ilgili ya anan sorunlar	0.86
Akademik Ba ar,	0.82
Ki isel Sorunlar	0.72
Öfke	0.75
GSAÖ Toplam	0.90

Geli imsel sorun alanlar, ölçe inin puanlanmas, ve de erlendirilmesi.

GSAÖ toplam 27 madde ve 7 alt boyuttan olu maktad,r. Ölçe in meslek seçimi, s,nav kayg,s, ve öfke alt boyutlar,nda 3er madde; anne baba ile ilgili sorunlar, ö retmenlerle ilgili sorunlar ve akademik ba ar, alt boyutlar,nda 4er madde ve son olarak ki isel sorunlar alt boyutunda ise 6 madde bulunmaktad,r. Ölçek 00 = Böyle bir sorunum yokö ve 04 = Bu sorunu tamamen ya ,yorumö ekinde 5di likert tipi maddelerden olu maktad,r (Ek 6 1). Ölçekten hem toplam puan al,nabilmekte hem de alt boyutlar,n kendi içerisinde aritmetik ortalamalar,n,n al,nmas,yla da (her

bir alt boyutta bulunan madde say,s, e it olmad, , için) bir de erlendirme yap,labilmektedir. Alt boyutlar,n ortalamalar,yla elde edilecek olan puanlar,n hiyerar ik olarak s,ralanmas, ergenlerin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n da hiyerar ik olarak s,ralanmas, anlam,na gelmektedir.

2. kinci A ama: Lise Ö rencilerinin Ya ad,klar, Geli imsel Sorunlar,n Baz, Demografik De i kenler Aç,s,ndan ncelenmesi

Ara t,rma deseni.

Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n çetli de i kenler aç,s,ndan incelenmesinin amaçland, , bu a amada nedensel kar ,la t,rnal, ara t,rma kullan,lm, t,r. Deneysel olmayan bu nicel ara t,rma türü iki veya daha fazla grubun, henüz ortaya ç,km, bir neden veya ba ,ms,z de i ken aç,s,ndan kar ,la t,rld, , ara t,rmalard,r (Creswell, 2014).

Örneklem.

Ara t,rman,n ikinci ad,m,n,n örneklemini, kat,l,mc,lar,n eri im kolayl, , ve uygunlu undan dolayı, olası, a dayal, olmayan, uygun örnekleme yöntemi (Creswell, 2014) kullan,larak belirlenmiştir. Ara t,rman,n ikinci a mas,n,n örneklemini 14-20 yaş lar, aras,nda (M=16.44, SD=1.05) 256 (kad,n = 116, erkek = 140) Anadolu lisesi ö rencisi olu turmaktadır.

Tablo 2
Örneklem Grubuna li kin Tan,mlay,c, Bilgiler.

		n	%
Cinsiyet	Kad,n	116	45,3
	Erkek	140	54,7
S,n,f düzeyi	9. s,n,f	61	23,8
	10. s,n,f	62	24,2
	11. s,n,f	78	30,5
	12. s,n,f	55	21,5
Alg,lanan Aile Tutumu	Demokratik Aile	87	34,0
	A ,r, Koruyucu Bask,c, / Otoriter	87	34,0
Ya	15 yaş ve alt,	82	32,0
	16 yaş	50	19,5
	17 yaş	80	31,3
	18 ve üstü	90	35,2
Ya ad, , Yer	ehir Merkezi	36	14,1
	K,rsal	206	80,5
Rehberlik Servisine Ba vurma Durumu	Hay,r	50	19,5
	Evet	162	63,3
Toplam		94	36,7
		256	100

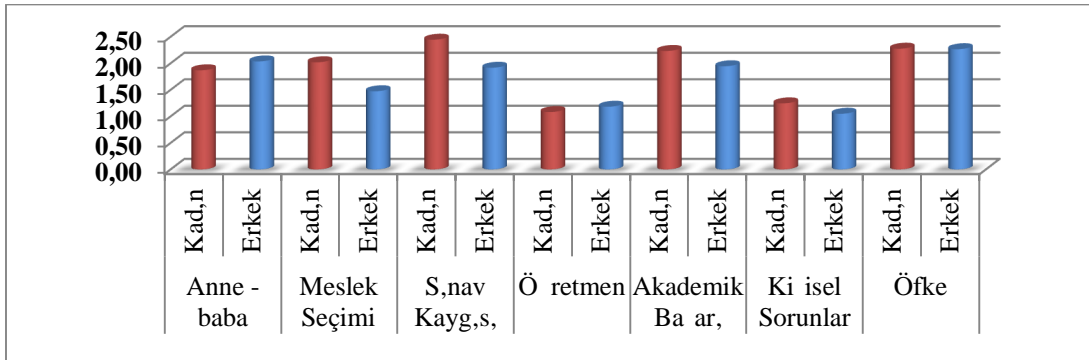
Veri toplama araçlar, ve verilerin analizi.

Ara t,rman,n bu son a mas,nda, lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n belirlenmesinde, ara t,rman,n ilk a mas,nda geli tirilen GSAÖ ile ara t,rmac,lar taraf,ndan

olu turulan demografik bilgi formu kullan,lm, t,r. Demografik bilgi formunda cinsiyet, s,n,f düzeyi, alg,lanan anne baba tutumu, ya , ya an,lan yer ve rehberlik servisine gidip gitmeme de i kenlerine yer verilmi tir. Verilerin analizinde ise ya anan sorunlar,n s,kl, ,n,n saptanmas,nda betimsel analizler kullan,l,rken, bu sorunlar,n cinsiyet, yerle im yeri, rehberlik servisine gidip gitmeme aç,s,ndan farklı,k gösterip göstermedi inin belirlenmesinde *t* testi, ayn, zamanda etki büyüklü ünün hesaplanmas,nda cohen d kullan,lm, t,r. Etki büyüklü ünün .20 ve .50 aras,nda olmas, etki düzeyinin dü ük; .50 ve .80 aras,nda olmas, orta; .80 ve üzeri olmas, ise etki düzeyinin yüksek oldu unu gösterir (Cohen, 1988). Son olarak yine ya anan sorunlar ile ebeveyn tutumlar,n,n incelenmesinde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekni inden yararlan,lm, t,r. Varyanslar,n e itlendi i durumlarda -Scheffeø testi, e it olmad, , durumlarda ise -Tukeyø testi kullan,lm, , ba ,ms,z de i kenlerin ba ,ml, de i kenler üzerinde hangi düzeyde etkili oldu unu gösteren etki büyüklü ünün hesaplanmas,nda ise Omega kare Ω^2) yöntemi kullan,lm, t,r. Varyans analizinde etki büyüklü ünün hesaplanmas,nda Omega kare Ω^2) yöntemi kullan,lmal,d,r. Omega kare için etki büyüklükleri .01 küçük, .06 orta, .14 büyük olarak yorumlanmal,d,r (Kirk, 1996'dan akt., Field, 2009).

Bulgular

Bu bölümde, ara tırma sorular, do rultusunda lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n cinsiyet, s,n,f düzeyi, ya , yerle im yeri, alg,lanan anne-baba tutumu ve rehberlik servisine gidip gitmeme de i kenlerine göre farklı,la ,p farklı,la mad, ,na ili kin bulgulara yer verilmi tir. Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorun alanlar,n,n cinsiyete ve sorun alanlar,na göre ne düzeyde ya and, ,n, gösteren grafik a a ,da verilmi tir.

Grafik 3. Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n s,kl,k düzeyleri.

Grafik 3ø de görüldü ü gibi lise ö rencilerinin ya ad,klar,; öfke d, avurumu, s,nav kayg,s, ve akademik ba ar,s,zl,k sorunlar,n,n ilk s,ralarda yer ald, , görülmektedir. Ayr,ca GSAÖ'den elde edilen toplam puan,n cinsiyet aç,s,ndan ne düzeyde ya and, ,n, saptamak için yap,lan betimsel

analiz sonucunda kadınlar, n ($\bar{X}=48.43$) erkeklerden ($\bar{X}=43.92$) daha fazla sorun yaşadıkları, görülmüştür. Lise öğrencilerinin yaşadıkları, gelişimsel sorunların alt boyut puanlarının, cinsiyete göre farklılaşma, p farklılaşma madde, n, değerlendirilmek üzere yapılan t testi sonuçları, tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Lise Öğrencilerinin Yaşadıkları, Gelişimsel Sorunların Alt Boyut Puanlarının, Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları.

Başlıklar	Başlıklar	n	\bar{X}	ss	t	p	d		
Meslek Seçimi	Cinsiyet	Kadın	116	2.02	1.17	3.74	0.00**	.41	
		Erkek	140	1.47	1.51				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	1.73	1.18	0.36	0.718	
			Erkek	50	1.66	1.25			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	1.72	1.22			
			Hayır	162	1.72	1.17			
Sınav Kaygıları	Cinsiyet	Kadın	116	2.44	1.09	3.61	0.00**	.46	
		Erkek	140	1.91	1.22				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	2.17	1.20	0.37	0.711	
			Erkek	50	2.10	1.19			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	2.18	1.22			
			Hayır	162	2.14	1.18			
Akademik Başarı	Cinsiyet	Kadın	116	2.23	1.15	2.01	0.046*	.25	
		Erkek	140	1.94	1.13				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	2.15	1.15	2.25	0.026*	.36
			Erkek	50	1.75	1.07			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	2.23	1.14			
			Hayır	162	1.98	1.15			
Anne Baba ile Yaşadıkları Sorunlar	Cinsiyet	Kadın	116	1.87	1.01	-1.28	0.202		
		Erkek	140	2.04	1.06				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	2.03	1.02	2.28	0.023*	.35
			Erkek	50	1.66	1.07			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	2.07	1.04			
			Hayır	162	1.89	1.03			
Öğretmenler ile Yaşadıkları Sorunlar	Cinsiyet	Kadın	116	1.08	1.17	-0.66	0.507		
		Erkek	140	1.18	1.22				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	1.16	1.22	0.77	0.444	
			Erkek	50	1.02	1.11			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	1.18	1.14			
			Hayır	162	1.11	1.23			
Kişisel Sorunlar	Cinsiyet	Kadın	116	1.25	1.01	1.64	0.102		
		Erkek	140	1.05	0.90				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	1.16	0.96	0.87	0.385	
			Erkek	50	1.03	0.90			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	1.31	1.05			
			Hayır	162	1.04	0.88			
Öfke Davurumu	Cinsiyet	Kadın	116	2.28	1.17	0.61	0.952		
		Erkek	140	2.26	1.23				
	Yaşadıkları, Yer	eğitim Merkezi	Kadın	206	2.31	1.21	1.161	0.247	
			Erkek	50	2.09	1.17			
		Rehberlik Servisine gitme durumu	Evet	94	2.29	1.32			
			Hayır	162	2.25	1.14			

Tabloya bakıldığında; meslek seçimi konusunda kadınların ($\bar{X}= 2.2$) erkeklerden ($\bar{X}= 2.2$) daha fazla sorun yaşadığı, ve bu sorunun anlamlı olduğu $t(254)=3.74, p<.01$; ancak düşük etkiye sahip olduğu $(d =.41)$ görülmektedir. Sosyal kaygısının kadınların ($\bar{X}= 2.4$) erkeklerden ($\bar{X}= 1.9$) daha fazla yaşadığı, ve bu sorunun anlamlı olduğu $t(254)=3.61, p<.01$ ve düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu $(d =.46)$ görülmektedir. Akademik başarı boyutuna bakıldığında kadınların ($\bar{X}= 2.23$) erkeklerden ($\bar{X}= 1.94$) daha fazla sorun yaşadığı, ve bu sorunun anlamlı olduğu $t(254)=2.01, p<.05$; ancak düşük bir etkiye sahip olduğu $(d = .25)$; şehir merkezinde yaşayan bireylerin ($\bar{X}= 2.15$) kırsalda yaşayanlara ($\bar{X}= 1.75$) oranla bu sorunu daha fazla yaşadığı, ve iki grup arasında anlamlı bir farklılık olduğu $t(254)=2.25, p<.05$; ancak bu farklılık yine düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu $(d = .36)$ belirlenmiştir. Anne baba ile yaşanan sorunlara bakıldığında şehir merkezinde yaşayan bireylerin ($\bar{X}= 2.03$) kırsalda yaşayanlara oranla ($\bar{X}= 1.66$) daha fazla sorun yaşadığı, bu sorunun anlamlı olduğu $t(254)=2.28, p<.05$ ve düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu $(d =.35)$ görülmektedir. Son olarak rehberlik servisine giden bireylerin ($\bar{X}= 1.31$) gitmeyen bireylerden ($\bar{X}= 1.04$) daha fazla kişisel sorunlarının olduğu ve her iki grup arasındaki fark anlamlı olduğu $t(254)=-2.19, p<.05$; ancak düşük bir etkiye sahip olduğu $(d = .28)$ saptanmıştır.

Lise öğrencilerinin yaşadıkları gelişimsel sorunların algılanan ebeveyn tutumlarına göre farklılaşma farklılaşma maddeyi test etmek üzere verilere Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmış ve sonuçlar tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Lise Öğrencilerin Yaşadıkları, Gelişimsel Sorunların Algılanan Anne Baba Tutumlarına Göre ANOVA Sonuçları.

Alt Boyut	Algılanan Anne Baba tutumu	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p	Fark	Omega squared (ω^2)
Anne ó baba ile yaşanan sorunlar	1.Demokratik	87	1.62	.96	Gruplar aras,	20.131	2	9.927	.000*	1-3	.065
	2.A ır, Koruyucu	87	1.97	1.05	Gruplar içi	256.522	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	2.31	.99	Toplam	276.652	255				
	Toplam	256	1.96	1.04							
Sınav Kaygısı	1.Demokratik	87	1.84	1.07	Gruplar aras,	13.443	2	4.854	.009*	1-2	.029
	2.A ır, Koruyucu	87	2.29	1.19	Gruplar içi	350.307	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	2.35	1.26	Toplam	363.750	255				
	Toplam	256	2.16	1.19							
Öğretmenler ile yaşanan sorunlar	1.Demokratik	87	.80	.99	Gruplar aras,	36.402	2	13.92	.000*	1-3	.091
	2.A ır, Koruyucu	87	.97	1.00	Gruplar içi	330.812	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	1.68	1.40	Toplam	367.215	255				
	Toplam	256	1.14	1.20							
Akademik Başarı	1.Demokratik	87	1.62	.96	Gruplar aras,	37.099	2	16.62	.000*	1-2	.103
	2.A ır, Koruyucu	87	2.07	1.15	Gruplar içi	300.391	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	2.56	1.48	Toplam	337.490	255				
	Toplam	256	2.08	1.15							
Kişisel Sorunlar	1.Demokratik	87	.91	.96	Gruplar aras,	13.586	2	7.871	.000*	1-3	.050
	2.A ır, Koruyucu	87	1.06	.89	Gruplar içi	218.352	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	1.46	1.03	Toplam	231.938	255				
	Toplam	256	1.14	.95							
Öfke Dönüşümü	1.Demokratik	87	1.92	1.16	Gruplar aras,	23.483	2	8.553	.000*	1-3	.056
	2.A ır, Koruyucu	87	2.23	1.16	Gruplar içi	347.295	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	2.67	1.19	Toplam	370.778	255				
	Toplam	256	2.28	1.21							
Meslek Seçimi	1.Demokratik	87	1.49	1.11	Gruplar aras,	6.835	2	2.435	.091	1-3	.011
	2.A ır, Koruyucu	87	1.82	1.15	Gruplar içi	355.066	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	1.85	1.29	Toplam	361.901	255				
	Toplam	256	1.72	1.19							
Gelişimsel Sorunlar Toplamı	1.Demokratik	87	37.40	16.56	Gruplar aras,	13990.25	2	19.61	.000*	1-2	.127
	2.A ır, Koruyucu	87	45.46	19.07	Gruplar içi	90234.43	253				
	3.Bask,c./Otoriter	82	55.59	20.90	Toplam	104224.6	255				
	Toplam	256	45.96	20.21							

Tablo 5'te görüldü ü gibi ili kisiz örneklemler için tek yönlü varyans analizi sonucunda; anne baba ile ya anan sorunlar, $F(2, 253) = 9.93, p = .000, \eta^2 = .065$) demokratik aileler ($\bar{X} = 1.62$) ile bask,c./otoriter aileler ($\bar{X} = 2.31$) aras,nda anlaml, bir farkl,l,k oldu u görülmektedir. S,nav kayg,s, $F(2, 253) = 4.85, p = .000, \eta^2 = .029$) ile ebeveyn tutumlar,na bak,ld, ,nda demokratik ailelerin çocuklar,na ($\bar{X} = 1.84$), a ,r, koruyucu ($\bar{X} = 2.29$) ve bask,c./ otoriter ($\bar{X} = 2.35$) ailelerin çocuklar,na oranla bu sorunu daha az ya ad,klar, görülmektedir. Ebeveyn tutumlar, ve ö retmenlerle ya anan sorunlara $F(2, 253) = 13.92, p = .000, \eta^2 = .091$) bak,ld, ,nda bask,c./otoriter ailelerin çocuklar,na ($\bar{X} = 1.68$) demokratik ($\bar{X} = .80$) ve a ,r, koruyucu ($\bar{X} = .97$) ailelerin çocuklar,na oranla daha fazla sorun ya ad,klar, belirlenmi tir. Akademik Ba ar, $F(2, 253) = 16.62, p = .000, \eta^2 = .103$) alt boyutu incelendi inde demokratik aileden ($\bar{X} = 1.62$) gelen bireylerin a ,r, koruyucu ($\bar{X} = 2.07$) ve bask,c, ($\bar{X} = 2.56$) ailelerden gelen bireyler kadar sorun ya amad, ,, en çok sorun ya ayanlar,na bask,c, ailelerden gelen bireylerin ya ad,klar, görülmü tür. Ö rencilerin ya ad,klar, ki isel sorunlar $F(2, 253) = 7.871, p = .000, \eta^2 = .050$) incelendi inde demokratik ($\bar{X} = .91$) ve a ,r, koruyucu ($\bar{X} = 1.06$) ailelerden gelen bireylerin bask,c, ailelerden ($\bar{X} = 1.46$) gelenlere oranla daha az sorun ya ad,klar, saptanm, t,r. Öfke D, avurumu $F(2, 253) = 8.553, p = .000, \eta^2 = .056$) ile ebeveyn tutumlar,na bak,ld, ,nda demokratik aileden gelen bireyler ($\bar{X} = 1.92$) ile bask,c, ailelerden ($\bar{X} = 2.67$) gelen bireyler aras,nda fark oldu u a ,r, koruyucu ($\bar{X} = 2.23$) ailelerden gelen bireyler aras,nda ise bir farkl,l,k olmad, , görülmü tür. Son olarak meslek seçimi $F(2, 253) = 2.435, p = .000, \eta^2 = .011$) ile ebeveyn tutumlar,na bak,ld, ,nda bu sorunu en fazla ya ayanlar,na bask,c, ailelerin ($\bar{X} = 1.85$); en az ya ayanlar,na ise demokratik ailelerin ($\bar{X} = 1.49$) çocuklar, oldu u ancak aradaki fark,na anlaml, olmad, , görülmü tür. Geli imsel sorunlara bir bütün olarak bak,ld, ,nda $F(2, 253) = 19.61, p = .000, \eta^2 = .127$) demokratik ailelerden gelen bireylerin ($\bar{X} = 37.40$), a ,r, koruyucu ($\bar{X} = 45.46$) ve bask,c, ($\bar{X} = 55.59$) ailelerden gelen bireylere oranla daha az sorun ya ad,klar,, bask,c, ailelerden gelen bireylerin en fazla sorun ya ayan grup oldu u görülmü tür.

Tart, ma ve Öneriler

Bu çal, man,na birinci amac, lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,na saptanmas,na yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek geli tirmek, geli tirilen bu ölçek arac,l, ,yla lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,na cinsiyet, s,n,f düzeyi, ya , yerle im yeri, alg,lanan anne-baba tutumu ve rehberlik servisine gidip gitmeme de i kenleri aç,s,ndan kar ,la t,rma yapmakt,r. Ara t,rman,na ilk a amas, için Kaya (2015) taraf,ndan geli tirilen ve 61 madde ile 14 alt boyuttan olu an geli imsel sorunlar anketi incelenmi ve 413 lise ö rencisine uygulanarak ula ,lan veriler üzerinden aç,malay,c, faktör analizi yap,lm, t,r. Aç,malay,c, faktör analizi sonucunda öanne-

baba ile ilgili sorunlar, ömeslek seçimi, ös,nav kayg,s,ö, öö retmenler ile ilgili sorunlar, öakademik ba ar,ö, öki isel sorunlar ve ööfke d, avurumu ismiyle 27 madde ve yedi alt boyutta toplanan ölçe in açıklad, , varyans %70.4 ve toplam özde eri %19dur. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yük de erleri ise .57 ile .88 aras,nda de i mektedir. GSAÖ'nün geçerlili i kapsam,nda 468 lise ö rencisinden olu an farklı bir örneklem grubuna do rulay,c, faktör analizi uygulanm, t,r. Do rulay,c, faktör analizi sonras, elde edilen yap,n,n χ^2 /sd oran,, CFI, GFI, RMR / SRMR, RMSEA uyum indeksleri de erlendirildikten sonra de erlerin model uyumu için yeterli seviyede olduklar, saptanm, t,r. Ölçe in alt boyutlar,n,n güvenilirlik katsay,lar,n, belirlemek için hesaplanan Cronbach Alpha katsay,lar, .70 ile .86 aras,nda de i im göstermektedir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda elde edilen GSAÖ'nün son hali 27 madde ve yedi alt boyuttan olu maktad,r. Ölçek 5'li likert tipi maddelerden olu maktad,r. Ölçekten toplam puan al,nabilmekte, ayn, zamanda boyutlar,n aritmetik ortalamas, al,narak da (her bir boyutta e it say,da madde olmad, , için) de erlendirme yap,labilmektedir. Ölçe in alt boyutlar,ndan al,nan puanlar,n aritmetik ortalamas, al,n,p s,raland, ,nda, bireylerin en çok ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n bir hiyerar isi de al,nabilmektedir. GSAÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çal, malar, sonras,nda ula ,lan bulgular, ölçe in geli imsel sorunlar,n belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçme arac, oldu unu göstermektedir.

Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n; cinsiyet, s,n,f düzeyi, ya , yerle im yeri, alg,lanan anne-baba tutumu ve rehberlik servisine gidip gitmeme de i kenleri aç,s,ndan incelendi i, söz konusu çal, man,n ikinci a mas,nda ö rencilerin en s,k ya ad, , sorunlar,n öfke, s,nav kayg,s, ve akademik ba ar,s,zl,k oldu u görülmektedir. Kaya (2015) taraf,ndan yap,lan çal, mada da ö rencilerin en s,k ya ad,klar, sorunlar,n s,nav kayg,s,, akademik ba ar,s,zl,k ve öfke oldu u ifade edilmektedir. Benzer ekilde s,nav kayg,s, ve akademik ba ar,s,zl, ,n veliler, ö retmenler ve ö rencilerin ortak olarak ifade etti i saptanm, t,r. Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar,n cinsiyete göre s,kl,k düzeylerine bak,ld, ,nda kad,nlar,n erkeklere oranla daha fazla sorun ya ad, , görülmektedir. Literatürde kad,nlar,n erkeklerden daha fazla sorun ya ad, ,n, bulgulayan çok say,da çal, maya (Koyun, Ta k,n ve Terzio lu, 2011; Suomalainen ve di ., 2011; WHO, 2017) rastlamak mümkündür. Yine benzer ekilde Aras, Ünlü ve Ta (2007) yapt,klar, çal, mada aile ile ili ki sorunu, karamsarlık-huzursuzluk-bunalt,-s,k,nt,, fiziksel yak,nmalar, öz k,y,m giri imi-kendine zarar verme gibi sorunlar, kad,nlar,n daha s,k ya ad, , bulgusunu elde etmi lerdir. Geli imsel sorunlar,n alt boyutlar, ile cinsiyet aras,ndaki farklı,l, ,n anlaml,l,k derecesine bak,ld, ,nda ise meslek seçimi, s,nav kayg,s, ve akademik ba ar, sorunlar,n,n kad,nlar,n daha fazla ya ad, , görülmektedir. Kad,nlar,n ba ar,s,zl,k korkusunu daha fazla ya ad, , (Atak, 2011), bunun da beraberinde s,nav kayg,s,n, art,rd, , (Y,ld,r,m, 2000) ve dolay,s,yla önlerinde

onlar, bekleyen meslek seçimi konusunda zorluk ya ad,klar, ifade edilebilir. Geli imsel sorunlar, daha fazla ya ayan ö rencilerin rehberlik servisine daha s,k gitti i; ancak ya anan sorunlar,n s,kl, , ile rehberlik servisine gitme aras,nda (ki isel sorunlar alt boyutu d, ,nda) anlaml, bir farklıl, ,n olmad, , görülmektedir. Bu bulgu okul psikolojik dan, manlar,n,n rehberlik servisine gidene gitmeyen bütün ö rencilere hizmet sundu u ekinde ifade edilebilir -ki bu durum ayn, zamanda rehberli in ilkelerinden biri olan *Rehberlik anlay, ,, her türlü çal, mas, ile ö renciyi merkeze alan bir e itim sistemini ö ngörürø* (ahin, 2008, s.15) ilkesiyle de tutarlı,d,r. Bir di er ifade ile PDR servisleri sadece sorunlu ö rencilere verilen bir hizmet de ildir (Hatuno lu ve Hatuno lu, 2006; ahin, 2008). Elbette ki ki isel sorunlar, olan ö rencilere psikolojik dan, ma hizmetinin sunulmas, okul rehberlik hizmetlerinin en önemli boyutlar,ndan birini olu turmaktadır. Bu anlamda *ihtiyac, olan, talep eden sorunlu ö rencilereø* psikolojik dan, ma hizmeti sunmak ki isel rehberlik hizmetlerinin en temel amac,d,r (Tayl,, 2008, s.163). Bu aç,dan bak,ld, ,nda ki isel sorunlar, daha fazla ya ayan ö rencilerin di er ö rencilere oranla rehberlik servisine daha s,k gitmeleri ekinde ifade edilen bulgunun nedeni daha iyi anla ,lmaktadır.

ehir ya am,nda akademik ba ar, beklentisinin k,rsal ya ama oranla fazla olmas, ve akademik ba ar,n,n ehir ya am,nda ayakta kalabilmenin tek ç,k, yolu olarak görülmesi, kentlerde akademik ba ar, yar, lar,n,nø artmas,na neden oldu u ve bunun da ö renciler taraf,ndan önemli bir sorun olarak görüldü ü dü ünülmektedir. Benzer ekinde Gündüz, Çapri ve Gökçakan (2012) üniversite ö rencilerinin tükenmi lik düzeyinin incelenmesiø isimli ara t,rmas,nda okullar,n, dershanelerin ve bunlarla ba lant,l, olarak rekabet, talep ve beklentilerin büyük ehirlerdeki fazlal, ,na de inmi ve bu beklentilerin, ehirde yeti en ö renciler üzerinde yo un bir bask, olu turarak tükenmi li e neden olabilece ini ifade etmi tir. Yine Kemer ve Atik (2005) yapt,klar, bir çal, mada k,rsal kesimdeki lise ö rencilerinin umut düzeylerinin ehir merkezinde okuyan ö rencilerinkinden daha yüksek oldu unu bulgulam, t,r. Ünal, İter ve Y,lar (2013) taraf,ndan yap,lan çal, mada ö rencilerin ehir ya am,n, maddi s,k,nt,lar,n fazla oldu u, kötü al, kanl,klar,n daha kolay edinilebildi i, ilikilerde sadece maddi boyutun ö ne ç,kt, ,, gelenek göreneklerin bir tarafa itildi i; ancak k,rsal ile k,yasland, ,nda sosyal olanaklar,n, teknolojinin, ya am kalitesinin ve imkânlar,n artt, , bir ya am tarz, olarak vurgulad,klar, ifade edilmektedir. Sonuç olarak ya an,lan bölge ve o bölgedeki çevresel faktörlerin bireyin ya am, boyunca elde edece i kazançlar üzerinde etkili oldu u (Çiftçi ve Ça lar, 2014) söylenebilir.

Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel sorunlar ile anne-baba tutumu aras,ndaki ili kiye bak,ld, ,nda bütün alt boyutlarda en az sorun ya ayanlar,n demokratik aileden gelen ö renciler oldu u görülmektedir. A ,r, koruyucu ve bask,c, ailelerin kontrolcü ve bask,c, tav,rlar,ndan ötürü bu ailelerden gelen bireylerin kendi hayatlar,nda söz hakk,na sahip olamad,klar,, dolay,s,yla bir

sorunla kar ,la t,klar,nda uyum sa lamakta güçlük ya ad,klar, dü ünülmektedir. Benzer ekilde Jeamet (2012) özellikle özerkle me döneminde, ebeveynlerin çok kat, kurallar koymas, kadar hiç s,n,r koymamas,n,n da -özerkle meø sürecini engelledi ini ifade etmektedir. Bilindi i gibi ergenlik dönemindeki en önemli geli im görevlerinden biri ergenin özerkle mesidir (Gander ve Gardiner, 2007; nanç, Bilgin ve At,c., 2008). Ergenin bu -özgürle meø iste ini anlamayan (Sayar ve Dinç, 2013) ve sa l,kl, ileti im kuramayan ebeveynler ile çat, malar,n ya anmas, kaç,n,lmazd,r (Kaya ve Y,ld,r,m, 2017). Yine literatürde demokratik ailelerden gelen bireylerin di er ailelerden gelen bireylere oranla daha az sorun ya ad,klar,n, ortaya koyan çok say,da (Albayrak ve Kutlu, 2009; Bernard ve Cronan, 1999; Çivitçi, 2006; Halahan, David ve Rudolf, 1995; Kalyencio lu ve Kutlu, 2010; Kesici, 2007; Totan ve Yöndem, 2007) ara t,rma bulunmaktadır.

Ara t,rman,n bulgular, , , ,nda a a ,daki öneriler s,ralanm, t,r:

- Okul psikolojik dan, manlar, ö rencilerin ya ad,klar, öfke, s,nav kayg,s, ve akademik ba ar,s,zl,k sorunlar,na yönelik psiko-e itim programlar, uygulayabilir.
- Rehberli in -ö renci merkezliø yakla ,m, ve -ihtiyac, olan ö rencilere dan, ma hizmeti sunmas,ø ilkeleri göz önüne al,nd, ,nda, okul psikolojik dan, manlar,n,n okul geneline GSAÖyü uygulamas, ard,ndan ihtiyac, olan ö rencilere -bireysel psikolojik dan, ma veya grupta psikolojik dan, ma hizmetiø vermesi önerilebilir.
- Okul psikolojik dan, manlar,, ö rencilere özgü stres alanlar,n,n neler oldu unu sorgulamal, ve sonras,nda bu alanlara uygun müdahale stratejileri geli tirmelidirler.
- A ,r, koruyucu ve otoriter ailelerin, çocuklar,n,n geli im dönemlerini daha iyi bilmeleri ve ergenlik dönemine uygun tepkiler verebilmeleri için -Aile E itim Seminerleriø verilebilir.
- Geli tirilen GSAÖ ölçe inin benzer ölçekler geçerli i yap,labilir.
- Ebeveyn tutumlar, ile ö renciler aras,nda ya anan sorunlara bak,ld, ,nda ebeveyn tutumlar,na yönelik seminerler düzenlenerek, bu ve bu gibi çal, malar,n bulgular, ailelerle payla ,labilir.
- Literatürde do rudan akademik ba ar, ve ya an,lan yer aras,ndaki ili kinin incelendi i herhangi bir ara t,rmaya rastlanmam, t,r. Bu nedenle ifade edilen çal, maya benzer ara t,rmalar,n yürütülmesi önerilebilir.

Bununla birlikte; Ara t,rma sonuçlar,n,n ö rencilerin ölçme arac,ndaki ifadelerle verdikleri yan,tlara ba l, olmas,, örneklemin sadece iki ehirdaki s,n,rl, say,da liseden elde edilmesi, ölçe in benzer ölçekler geçerlili inin yap,lmamas,, s,n,rl, say,da analiz yöntemlerinin kullan,lmamas, ve sadece nicel ara t,rma yöntemlerinin kullan,lmamas, ara t,rman,n s,n,rl,klar, olarak ifade edilebilir.

Kaynakça

- Adams, J. F. (1995). *Ergenli i anlamak* (Çev., B. Onur). Ankara: mge Kitabevi
- Akturan, U. (2013). Nitel ara t,rmalarda örnekleme. T. Ba , & U. Akturan içinde, *Nitel Ara t,rma Yöntemleri* (s. 195-208). Ankara: Seçkin.
- Albayrak, B., & Kutlu, Y. (2009). Ergenlerde öfke ifade tarz, ve ili kili faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hem irelik Bilim ve Sanat, Dergisi*, 2(3), 57-69.
- Alotaibi, T. (2015). Combating anxiety and depression among school children and adolescents through student counselling in Saudi Arabia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 205, 18-29.
- Anderson, C. M., Dimidjian, S., & Miller, A. (2012). Aile Terapisi. I. D. Glick, ve I. D. Yalom içinde, *Depresyon terapisi* (Çev., Y. Engin). stanbul: Prestij Yay,nevi.
- Aras, ., Ünlü, G., & Ta , F. V. (2007). Çocuk ve ergen psikiyatrisi poliklini ine ba vuran hastalarda belirtiler, tan,lar ve tan,ya yönelik incelemeler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10(1), 28-37.
- Atak, H. (2011). Kimlik geli imi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir de erlendirme. *Psikiyatride Güncel Yakla ,mlar*, 3(1). 163-213.
- Bernard, M. E., & Cronan, F. (1999). The child and adolescent scale of irrationality: validation data and mental health correlates. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 13(2), 121-132.
- Bilge, F., Tuzgöl-Dost, M., & Çetin, B., (2014) Lise Ö rencilerinde tükenmi li i ve okul ba lı, n, etkileyen faktörler: Çal, ma al, kanl,klar,, yetkinlik inanc, ve akademik ba ar,. *Kuram ve Uygulamada E itim Bilimleri*, 14(5). 1709-1727.
- Büyüköztürk, . (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab*, (17. bask,). Ankara: PegemAkademi.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B., & Turner, L.A. (2015). *Ara t,rma yöntemleri: Desen ve analiz* (Çev., A. Alpay). Ankara: An, Yay,nc,l,k.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. edition). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Creswell, J.W. (2014). *Research Design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (Fourth Edition). ABD: SAGE Publication, Inc.
- Çiftçi, C., & Ça lar, A. (2014). Ailelerin sosyo-ekonomik özelliklerinin ö renci ba ar,s, üzerindeki etkisi: Fakirlik kader midir?. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 155-175.
- Çivitci, A. (2006). Ergenlerde mant,kd, , inançlar: Sosyo demografik de i kenlere göre bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 7-17.
- Çokluk, Ö., ekercio lu, G., & Büyüköztürk, . (2012). *Sosyal bilimler için çok de i kenli istatistik: Spss ve Lisrel uygulamalar*, (2.bask,). Ankara: PegemA Akademi.

- Dan, O., Bar Ilan, O., & Kurman, J. (2014). Attachment, self-esteem and test anxiety in adolescence and early adulthood. *Educational Psychology, 34*(6), 659-673.
- Derlan, C. L., & Umaña-Taylor, A. J. (2015). Brief report: Contextual predictors of African American adolescents' ethnic-racial identity affirmation-belonging and resistance to peer pressure. *Journal of Adolescence, 41*,1-6.
- DeVellis, R.F. (2014). *Ölçek geli tirme: Kuram ve uygulamalar* (Çev., T.Totan). Ankara: Nobel Yay,nc,l,k.
- Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS: And sex and drugs and rock 'n' Roll* (third edition). London: Sage publications.
- Gander, M. J., & Gardiner, H. W. (2007). *Çocuk ve ergen geli imi* (Çev., A. Dönmez, H. N. Çelen, ve B. Onur). Ankara: mge Kitabevi.
- Geçtan, E. (2012). *Psikanaliz ve sonras*, (15 b.). stanbul: Metis Yay,nc,l,k.
- Gündüz, B., Çapri, B., & Gökçakan, Z. (2012). Üniversite ö rencilerinin tükenmi lik düzeylerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp E itim Fakültesi Dergisi, 19*, 38-55.
- Halahan, C. J., David, P. V., & Rudolf H. M. (1995). Parental support, coping strategies and psychological adjustment: An integrative model with late adolescents. *Journal of Youth and Adolescence, 24* (6). 633-647.
- Haran, S. (2004). Ergenlerde geli imsel kriz üzerine bir klinik örnek. *Kriz Dergisi, 12*(1), 47-53.
- Hatuno lu, Y., & Hatuno lu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanlar,. *Kastamonu E itim Dergisi, 14*(1), 333-338.
- nanç, B. Y., Bilgin, M., & At,c,, M. K. (2008). *Geli im psikolojisi* (4. bask,.). Ankara: PegemAkademi.
- Jeammet, P. (2012). Ergenlik. (Çev., M. I. Ertüzün) Ankara: Ba lam.
- Kalkan, M., & Özbek, S. K. (2011). Çocukluk ça , örselenme ya ant,lar, ergenlerdeki flört kayg,s,n, yordar m,? *Çocuk ve Gençlik Ruh Sa l, , Dergisi: 18*(1), 35 ó 44.
- Kalyencio lu, D., & Kutlu, Y. (2010). Ergenlerin aile i levi alg,lar,na göre uyum düzeyleri. *Ü FN Hem. Dergisi, 18*(2), 56-62.
- Kaya, M. (2015). *Lise ö rencilerinin ya ad,klar, geli imsel ve travmatik sorunlar: Velilerin, ö retmenlerin ve ö rencilerin gözünden* (Yay,nlanmam, yüksek lisans tezi), nönü Üniversitesi, E itim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kaya, M., & Y,ld,r,m, (2017). Liselerde çal, an psikolojik dan, manlar,n okullarda ya anan kriz durumlar,na ili kin alg,lar,. *nsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 6*(2), 835-857.
- Kemer, G., & Atik, G. (2005). K,rsal ve il merkezinde ya ayan lise ö rencilerinin umut düzeylerinin aileden alg,lanan sosyal destek düzeyine göre kar ,la t,r,lmas,. *M.Ü. Atatürk E itim Fakültesi E itim Bilimleri Dergisi, 21*,161-168.

- Kesici, . (2007). Ortaö retim ö rencilerinin anne baba tutumlar,n,n ve rehberlik ihtiyaçlar,n,n mesleki karar verme zorluklar,n, yordamas,. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 329-339.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (4. editions). New York: Guilford Publications, Inc.
- Koyun, A., Ta k,n, L., & Terzio lu, F. (2011). Ya am dönemlerine göre kad,n sa l, , ve ruhsal i levler: Hem irelik yakla ,mlar,n,n de erlendirilmesi. *Psikiyatride Güncel Yakla ,mlar*, 3(1), 67-99.
- Kulaks,zo lu, A. (2014). *Ergenlik psikolojisi* (16. Bask,). stanbul: Remzi Kitabevi.
- Küçükarslan, M., & Gizir, C. A. (2013). Romantik nançlar Ölçe için uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çal ,malar,. *Mersin Üniversitesi E İtim Fakültesi Dergisi*, 9(2). 461 ó 469.
- Mello, Z. R., Anton-Stang, H. M., Monaghan, P. L., Roberts, K. J., & Worrell, F. C. (2012). A longitudinal investigation of African American and Hispanic adolescents' educational and occupational expectations and corresponding attainment in adulthood. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 17(4), 266-285.
- Nartgün, ., & Çak,r, M. (2014). Lise ö rencilerinin akademik ba ar,lar,n,n akademik güdülenme ve akademik erteleme e ilimleri aç,s,ndan incelenmesi. *E İtim ve Ö retim Ara t,rmlar, Dergisi*, 3(3), 379-391.
- Parman, T. (2012). *Ergenlik ya da merhaba hü zün* (4. bask,). Ankara: Ba lam Yay,nc,l,k.
- Parman, T. (2013). *Ergenli in yüzleri* (2. bask,). Ankara: Ba lam Yay,nc,l,k.
- Ringeisen, T., & Raufelder, D. (2015). The interplay of parental support, parental pressure and test anxietyóGender differences in adolescents. *Journal of adolescence*, 45, 67-79.
- Sayar, K., & Dinç, M. (2013). *Psikolojiye giri* (4. bask,). stanbul: Dem Yay,nc,l,k.
- Seçer, . (2015). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi* (2.bask,). Ankara: An, Yay,nc,l,k.
- Sonneck, G., Goll, H., Herzog, H., Klejna, M., Kuess, S., Pröbsting, E., Rossiwall, O., Till, W., & Ziegelbauer, B. (2000). *Kriz e müdahale ve intihar, önleme* (Y. Sözer, Çev.) Ankara: A. Ü. Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Ara t,rma Merkezi Yay,nlar, No: 4.
- Sözer, Y. (1992). Psikiyatride kriz kavram, ve krize müdahale. *Kriz Dergisi*, 1(1), 8-12.
- Steinberg, L. D. (2007). *Ergenlik*. Ankara: mge Kitabevi.
- Sulimani-Aidan, Y. (2015). Do they get what they expect? The connection between young adults' future expectations before leaving care and outcomes after leaving care. *Children and youth services review*, 55, 193-200.
- Suomalainen, L., Haravuori, H., Berg, N., Kiviruuu, O., & Marttunen, M. (2011). A controlled follow-up study of adolescents exposed to a school shootingópsychological consequences after four months. *European Psychiatry*, 26(8), 490-497

- Szmukler, G. L. (1987). The place of crisis intervention in psychiatry (Çev., A. Özden) *Australlian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 21, 24 - 34.
- ahin, C. (2008). E itim sürecinde ö renci ki ilik hizmetleri ve rehberlik. M. Güven çinde, *Psikolojik Dan, ma ve Rehberlik* (ss. 1-49). Ankara: An, Yay,nc,l,k.
- im ek, D. (2013). *Ergenlik döneminde çocuklar,n evden kaçma nedenlerinin incelenmesi* (Yay,nlanmam, yüksek lisans tezi). stanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, stanbul.
- im ek, H. (2011). Lise ö rencilerinde okulu b,rakma e ilimi ve nedenleri. *E itim Bilimleri ara t,rnmalar, dergisi*, 1(2), 27-47.
- im ek, Ö.F. (2007). *Yap,sal e itlik modellemesine giri : Temel ilkeler ve L SREL uygulamalar,.* Ankara: Ekinoks.
- Tanhan, F., & entürk, E. (2011). S,n,f içi istenmeyen ö renci davran, lar,na yönelik ö retmen tutumlar, ölçe inin geli tirilmesi. *Türk Psikolojik Dan, ma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 44-53.
- Tav anc,l, E. (2010). *Tutumlar,n ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (4.bask,). Ankara: Nobel yay,n Da ,t,m.
- Tayl,, A. (2008). Ki isel rehberlik ve psikolojik dan, ma. M. Güven çinde, *Psikolojik Dan, ma ve Rehberlik* (ss. 161-198). Ankara: An, Yay,nc,l,k.
- Totan, T., & Yöndem, Z. D. (2007). Ergenlerde zorbal, ,n anne, baba ve akran ili kileri aç,s,ndan incelenmesi. *Ege E itim Dergisi*, 8(2), 53-68.
- Uluda l,, N. P. (2017). Psikolojik sa l,k aç,s,ndan yeti kin olma. *Psikiyatride Güncel Yakla ,mlar*, 9(3), 263-283.
- Ünal, Ç., İter, ., & Y,lar, B. (2013). K,rstal kesimde ikamet eden lisans ö rencilerin ehir alg,lar,: Nitel bir analiz. *Do u Co rafya Dergisi*, 18(30). 29-46.
- Vignoli, E. (2015). Career indecision and career exploration among older French adolescents: The specific role of general trait anxiety and future school and career anxiety. *Journal of Vocational Behavior*, 89, 182-191.
- World Health Organization-WHO, (2017). *Gender and womenø mental health.*, http://www.who.int/mental_health/prevention/genderwomen/en/ ,11.02.2017.
- Y,ld,r,m, . (2000). Akademik ba ar,n,n yorday,c,s, olarak yaln,zl,k, s,nav kayg,s, ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi*, 18, 167-176.

GEL MSEL SORUN ALANLARI		Böyle bir sorunun yok	Nadiren de olsa böyle bir sorun ya ,yorum	Bu sorunu bazen ya ,yorum	Bu sorunu genelde ya ,yorum	Bu sorunu her zaman ya ,yorum
No	Maddeler					
A a ,da listelenen sorunlar, dikkatlice okuyarak, ilgili sorunu ne kadar iddetli ya ad, ,n,z, ifade eden cevab, i aretleyiniz. Baz, maddelere cevap vermek zor olabilir. Ancak her bir maddede, sizi en iyi yans,tan rakam, i aretleyiniz. Katk,lar,n,z için te ekkür ederim.						
1	Annemin/babam,n beni ba kalar,yla k,yaslama,	0	1	2	3	4
2	leride ne olmak/ne i yapmak istedi im konusunda karars,zl,k	0	1	2	3	4
3	S,navlardan önce daima huzursuz, gergin ve s,k,nt,l, olma	0	1	2	3	4
4	Ö retmenlerin tutars,z davran, lar sergilemeleri	0	1	2	3	4
5	Anne/babam,n okul ba ar,s, konusunda bana bask, yapmas,	0	1	2	3	4
6	Ders çal, ,rken ba ka eyler dü ündü üm için derse odaklanamamak	0	1	2	3	4
7	Gelecekte i imde/mesle imde ba ar,s,z olma korkusu	0	1	2	3	4
8	Annemin/babam,n benim için yapt,klar,n, ba ,ma kakmalar,	0	1	2	3	4
9	Önemli bir s,nav esnas,nda kalbimin h,zl, bir ekilde atmas,	0	1	2	3	4
10	Ö retmenlerin s,n,f içinde rencide edici bir dil kullanmalar,	0	1	2	3	4
11	Gelecekte bir i /meslek edinememe korkusu	0	1	2	3	4
12	Annemin/babam,n s,nav sonuçlar,m, ele tirmeleri	0	1	2	3	4
13	Derslere çal, t, ,m halde yüksek not alamamak	0	1	2	3	4
14	Ö retmenlerin derslerdeki gergin tav,rlar,	0	1	2	3	4
15	Bir türlü ders çal, maya ba layamamak	0	1	2	3	4
16	Bu hayatta benim için gerçek bir dostun olmamas,	0	1	2	3	4
17	Nas,l ders çal, mam gerekti ini bilememek	0	1	2	3	4
18	Ö retmenlerin s,n,f içinde en ufak bir eye ba ,r,p ça ,rmalar,	0	1	2	3	4
19	nsanlar,n beni hiçbir zaman anlamamalar,	0	1	2	3	4
20	Planlad, ,m eyleri zaman,nda yapamamak	0	1	2	3	4
21	Ba kalar,n,n benimle dalga geçece ini dü ündü ümden sessiz kalmay, tercih etme	0	1	2	3	4
22	Öfkelenince kontrolümü kaybetme	0	1	2	3	4
23	Güzel/yak, ,kl, olmad, ,m, dü ünme	0	1	2	3	4
24	Yapmak istedi im eyler engellendi i zaman içimden birilerine vurmak isteme	0	1	2	3	4
25	nsanlarla rastgele kar ,la malarda bile kayg,lanma	0	1	2	3	4
26	ler yolunda gitmedi i zaman gerginle me	0	1	2	3	4
27	Can,m, s,kan eylere bile art,k k,zamama	0	1	2	3	4

Geli İmsel Sorun Alanlar, Ölçe i Alt Boyutlar, ve Puanlanmas,	
Anne-Baba ile ilgili Sorunlar	1+5+8+12/4=
Meslek Seçimi	2+7+11/3=
S,nav Kayg,s,	3+9+13/3=
Ö retmenle ilgili sorunlar	4+10+14+18/4=
Akademik Ba ar,	6+15+17+20/4=
Ki İsel Sorunlar	16+19+21+23+25+27/6=
Öfke	22+24+26/3=
Sonuçlar elde edildikten sonra bireyin ya ad, , geli İmsel sorunlar s,ralanarak en fazla ya anan sorun alan, belirlenmi olur.	

Extended Abstract

Purpose

When literature is investigated it can be seen that developmental problems adolescents face have been studied too much. For example, parents communication problems, peer related problems, opposite sex and romantic relationship related problems, depressive affect related problems, academical succes, self perception related problems, future planning, test anxiety and student-teacher relations have been studied. However, studies that handle all these problems as a whole and investigates them deeply are very few. According to Kaya's study named "developmental and traumatic problems that high school students experience", developmental problems that adolescents face have been dimensioned as; *educational and personal problems, family related problems, peer related problems and personal problems*. Also subdimensions for each dimension has been created and a profile of developmental problems that high school students experience has been developed. However, it can be said studies that investigates problems students experience in a holistic view, and puts forward these problems are very few and measurement tools also are rare. Furthermore, any study that investigates which variables (sex, place, parents' attitude, and whether visiting psychological counseling service or not) affect these problems and put it forward in a holistic view could not be found.

Following these reasons, the aims of this study are as follows:

- 1- Developing a measurement scale that can be used in determining developmental problems that high school students faces.
- 2- Investigating problems that high school students experience according to sex, place, parents' attitude and whether visiting psychological counseling service or not variables and determining level of developmental problems that high school students experience.

Method

The study conducted in two sessions. The first session includes, developing measurement scale, the second session includes, investigating developmental problems that high school students experience according to some variables. In the first session of the study, maximum variation sampling method which is one of the most used purposive sampling method was used. Accordingly, 413 students (boy=165, girl=248) for Exploratory Factor Analysis (EFA) and 468 students (boy=307, girl=161) for Confirmatory Factor Analysis (CFA) 881 in total aged between 14-19 (M=15.77, SD=1.23) were selected considering different situations like sex, class, school type. In the second session in which the aim was to investigate developmental problems that high school students experience in

terms of some variables, casual-comparative research was used. In this session, *Developmental Problem Areas Scale (DPAS)* which was developed in the first session was used to determine developmental problems that high school students experience.

Result

First Stage

Scales structure which consists of 27 item and 7 subdimensions as a result of DPAS's EFA, subjected to CFA with data collected from a different high school group consisting of 468 students. It was seen that, fit indeces of DPAS which consists of 27 items and 7 subdimensions were significant ($\chi^2 = 477,663$, $sd=300$, $p=.00$, $\chi^2/sd = 1,592$). Fit indices values were found as RMSEA=.36, SRMR=.041, CFI=.96, IFI=.96, AGFI=.91, GFI=.93. Also it was found that adjustment levels of this structural model are very well. Finally, in the confirmatory factor analysis, according to modification recommendations between those items 8-10, 11-12, 17-18, this recommendation was conducted and as a result model's modification process showed a good adjustment.

Second Stage

In the second session, anger expression, test anxiety and academic success/unsucces problems were found to be in the first place, and women experienced developmental problems more than men. Considering developmental problems as a whole $F(2, 253) = 19.61$, $p= .000$, $\eta^2 = .127$) it can be seen that, students who come from more democratic families ($\bar{x}=37.40$) experiencing less problems than students coming from overprotective ($\bar{x}=45.46$) and authoritarian ($\bar{x}=55.59$) families, students coming from authoritarian families are experiencing highest problems.

Discussion and Conclusion

This study's first aim is to develop a reliable and valid measurement scale that can be used in determining developmental problems that high school students faces and investigate with this scale problems that high school students experience in terms of sex, place, parents' attitude and whether visiting psychological counseling service or not variables and determining level of developmental problems that high school students experience. For the first session of the study developmental problems questionnaire that was developed by Kaya consisting of 61 item and 14 subdimensions was investigated. Then it was applied to 413 high school students and using data exploratory factor analysis was conducted. After confirmatory factor analysis, 27 items and 7 subdimensions that are 'parents related problems', 'choice of career', 'test anxiety', 'teacher related problems', 'academic success', 'personal problems', and 'anger expression' were put forward. Scales

variance value is 70.4% and total eigenvalue is 19%. Values of load factor of items in the scale vary between .57 and .88. confirmatory factor analysis was applied to a different high school group consisting of 468 students for validity of PSAD. χ^2/df ratio of structure gained after confirmatory factor analysis were found to be sufficient for model adjustment after assessing CFI, GFI, RMR / SRMR, RMSEA fit indeces. Cronbach Alpha coefficients that are calculated to determine reliability coefficients of scale's subdimensions vary between .70 and .86. After reliability and validity analysis, PSAD was found to be consisting of 27 items and 7 subdimensions. Scale consists of 5 point likert scale. Total point can be obtained from scale, also assesment may be done calculating arithmetic mean of subdimensions (because there is not equal items in each subdimensions). Furthermore, a hierarchical ordering of developmental problems can be done calculating arithmetic mean of points gained form subdimensions of the scale and ordering these points. Findings that were put forward after the scale's reliability and validity examinations shows that it is a reliable and valid scale for determining developmental problems. In the second session of this study which investigates developmental problems of high school students in terms of some variables such as; sex, place, parents' attitude and whether visiting psychological counseling service or not, the highest problems that high school students experience are anger, test anxiety, and academic success.

It can be seen that women experience choice of career problems, test anxiety and academic success problems more than men considering significancy level of difference between subdimensions of developmental problems and sex. It may be argued that women experience anxiety for unsuccess more than men and this increases test anxiety, therefore women may experince difficulty in choice of career. Students who visits psychological counseling service also experience developmental problems more than others, however there not found any significant relation between frequency of developmental problems and visiting psychological counseling service (except for personal problems subdimension). This finding can be argued that pyschological counseling service serves to all students whether visit the service or not. So that this situation is also in accordance with one of principles of psychological counseling which is as *-Counseling predicts an educational system that puts student to center with all its works*. In other words, psychological counseling services does not only serves to students who have problems. Of course counseling students who have personal problems is one of the most important dimensions of psychological counseling service. Therefore, providing psychological counseling service to *-needing, demanding and troubled students* is the main target of personal counseling services. From this point of view it can be understood better the finding that students who experience personal problems visit psychological counseling service more than other students. It can be argued that, since expectation of academic success is higher in urban areas than rural areas and the considering academic success the only way to survive in urban areas

lead to increase in academic success competitions and this is perceived by students as an important problem. When relation between developmental problems of high school students and parents attitude is investigated, in all dimensions, students coming from democratic families are experiencing the least problems. Students coming from over excessive and authoritarian families can not have their own says, therefore it can be thought that they experience difficulty in adjustment if they face a problem. Similarly, Jeamet supposes that autonomy process is obstructed when families set hard rules as well as not setting any limit especially in autonomy process. As it is known, one of the most important developmental task of adolescence is adolescent's autonomy. Conflicts between students and parents who do not understand adolescent's liberation demand and do not make good contacts with them is inevitable.